

จะวาง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมนะ ฟังธรรมเพื่อปลดปล่อย ปลุกปลอบหัวใจของตนให้อาจหาญให้เร่ร่อน ให้เร่ร่อนในทางจงกรมนะ

เราบวชใหม่ๆ เราก็เป็นอย่างนี้ จับเวลาเลย วันหนึ่ง ๘ ชั่วโมง ต้องเดินจงกรมให้ได้ ๘ ชั่วโมง ถ้าต่ำกว่า ๘ ชั่วโมงถือว่าทุจริตต่อหน้าที่ เพราะอะไร เพราะทางโลกเขานะ เขาทำงานกันวันละ ๘ ชั่วโมง ใ้เรา เราบวชมาแล้วเราทำงานน้อยกว่าเขาได้อย่างไร

ดูชาวไร่ชาวนาสี หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน เวลาแล้ง ภัยแล้งขึ้นมากก็ไม่เก็บเกี่ยวไม่ได้ น้ำท่วมก็เก็บเกี่ยวไม่ได้ ภูเขื่อนกั้นกั้นใช้ง่าย ถึงเวลาเขาตามทวงถาม เราไม่รู้ว่าเขาเอาหน้าไปสู้หน้าเขาได้อย่างไร ต้องหลบหนี นี่คือการทุกข์ของเขา นี่คือการทุกข์ของโลกเขานะ

เวลาคนปากกัตตีนถีบเขาต้องพยายามชวนชวายให้ชีวิตของเขา เราบวชเรียนมาแล้วไง เราบวชเรียนมาแล้วไม่ทุจริตต่อหน้าที่ แต่ถ้ามันจะทุจริตต่อหน้าที่คือมันหงอยมันเหงามันไม่อาจหาญไม่เร่ร่อน ไม่กล้าเผชิญกับทางจงกรม

ทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา สู้กับมันสิ มันจะติดดินขนาดไหนก็สู้กับมันๆ ถ้าเรามีกำลังใจนะ ถ้าสู้กับมันได้ขึ้นมา เวลาจะสู้มองไปอย่างนี้ หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดินเขาทุกข์ยากขนาดไหน เขาเก็บหอมรอบริบได้สิ่งใดมา เวลาเขาทำบุญตักบาตรของเขา เขาถวายสิ่งที่ดีๆ แต่ภิกษุสงฆ์ ภิกษุสงฆ์ทำภารกิจของเขาแล้ว เราจะทำหน้าที่ของเราหรือไม่ ถ้าเราทำหน้าที่ของเรา เราพยายามฝึกฝนของเรา เราทำมาอย่างนี้ไง เราทำของเรามานะ

เวลามาภาวนาเริ่มต้นขึ้นมาทุกข์ยาก เราเกิดมาเห็นภัยในวัฏสงสาร เราทุกข์เรายากเราถึง
บวชเป็นพระ เราบวชเป็นพระขึ้นมาแล้วเราเริ่มต้นจะประพฤติปฏิบัติ เวลามาบวชเป็นพระจริงๆ
ทำไมกำลังใจมันไปไหนหมด ความมุ่งมั่นมันไปไหนหมด ทำไมมันท้อแท้ๆ

เวลาเป็นฆราวาสขึ้นมา เห็นพระบวชขึ้นมาแล้ว โอ้โฮ! ถ้าเราบวชเป็นพระนะ เราจะขยัน
ขยันแข็ง เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะสู้ของเราเต็มที่เลย เราหวังมรรคหวังผลเลย เวลามาบวช
มาแล้วทำไมมันหงอยเหงาอย่างนี้ ทำไมมันไม่สู้ละ

ถ้าเราสู้ของเรา เห็นไหม จะวาง จะวางกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เราจะวาง เราจะละ
เราจะทิ้งมันไป จะวาง จะละ จะทิ้งมันไป

แล้วเอาอะไรไปวาง ไปละ ไปทิ้งละ

เวลาเราก็คิดของเราไง เราเห็น เห็นไหม เหมือนนิทาน นิทานชาดก นิทานชาดกมันก็เป็น
เรื่องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยชาติเป็นอะไร จะทำอะไรได้ เป็นนิทาน เป็นนิทานมัน
ยังมีเนื้อหาสาระนะ ยังมีรสมีชาติ

ไอ้ของเรา เวลาเรานึกเราคิดของเราขึ้นมาเหมือนนิทาน นวนิยายจะแต่งอย่างไรก็ได้ จะทำ
อย่างไรก็ได้ แต่เอาจริงเอางังขึ้นมาทำไมมันท้อแท้ละ

จะวาง จะวางอะไร แล้วถ้าจะวาง เราจะวางกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เราต้องมีความ
ขยันหมั่นเพียรของเรา ความขยันหมั่นเพียรไปทำความขี้เกียจขี้คร้าน เวลาขี้เกียจขี้คร้านขึ้นมา เห็น
ไหม

งานอะไรก็ได้ทางโลก ด้วยอะไร ด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก อยากหวัง
ผลตอบแทน เวลาทำธุรกิจการค้าการขายทุ่มเทเต็มที่ ที่ทุ่มเททั้งนั้นนะ ที่ทุ่มเทเพราะอะไร เพราะมัน
ได้เงินได้ทอง ทำหน้าที่การงานก็ได้ยศถาบรรดาศักดิ์ มันเห็นผลไง มันขวนมันขวาย มันเหงื่อไหล
ไคลย้อย หัวปั่นเลยนะ หัวเป็นน๊อต ตัวเป็นเกลียว ที่ทำจนหัวปั่นอยู่อย่างนั้นนะ ทำงานทั้งวันๆ
ทำงานเพื่อผลประโยชน์สำเร็จไง มันมีแรงกระตุ้นนะ

แต่เวลาเราบวชมาแล้วเราจะนั่งสมาธิภาวนาของเรา เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาทำไมมันขี้
เกียจขี้คร้าน

ถ้ามันชี้เกียจชี้คร้านขึ้นมาก็คิดไป ปัญญาเท่านั้นที่จะเอาตัวเรารอดได้ เราต้องนึกคิดขึ้นมา เราต้องวิตกพิจารณาขึ้นมาสติด้วยปัญญาของเรา ด้วยสติปัญญาของเราละ

เวลาสิ่งที่เรานึกคิดขึ้นมาเองมันเป็นสมบัติของเรา มันไปเผชิญภัยที่ไหนมันก็แก้ไขได้ใช่ไหม อยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ก็คอยชนาบนั่นละ คอยชนาขึ้นมาเพื่ออะไร ให้เราระวังภัยๆ ใจ

เวลาหลวงตาท่านสอนใจ ตบมือไว้ ตบมือไว้ตลอด มันจะไปหยิบจับฟันจับไฟใจ ความรู้สึก นึกคิดมันจะไปจับๆ ครูบาอาจารย์คอยตบๆ เพราะครูบาอาจารย์ท่านคอยระมัดระวังให้

แต่ถ้ามันเป็นจริงในความรู้สึกนึกคิดของเราขึ้นมาเอง ถ้าเรารู้สึกนึกคิดของเราเองขึ้นมา เห็นไหม มองไปสิ หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน ภัยแล้งขึ้นมาก็เก็บเกี่ยวไม่ได้ น้ำท่วมน้ำหลากขึ้นมา นั่งคอย ตกเลย กูหนี้ยืมสินมาเพื่อมาทำการเกษตร แล้วถึงที่สุดแล้วมันก็เกิดน้ำท่วมน้ำหลาก มันเก็บเกี่ยว ไม่ได้เลย แล้วดอกก็ทบไปเรื่อย มันมีความทุกข์ความยากนะ ความทุกข์ความยากมหาศาลเลย นี่ เขาก็จนตรอกของเขา เขาก็ยังชวนขายของเขา

ไฉนก็เหมือนกัน เวลาเราบวชเป็นพระๆ ขึ้นมาใจ จะละจะวาง จะวางกิเลสตัดหาความ ทะยานอยาก แล้วจะไปวางกันที่ไหน จะเอาที่ไหนมาวาง ทางจงกรมก็ไม่มีกิเลส คนเดิน คนเดิน กิเลสเต็มหัวใจ แล้วจะละจะวาง จะไปวางที่ทางจงกรมนั่งสมาธิภาวนานะ นั่นมันเป็นกิริยา แต่จริงๆ แล้วเขาละที่หัวใจของตน ถ้าจะละที่หัวใจของตนละ ละอะไร

ละความชี้เกียจชี้คร้านก่อน เวลาชี้เกียจชี้คร้านขึ้นมา มันขยันหมั่นเพียรขึ้นมาละ มันมีความขยันมีความหมั่นเพียรขึ้นมา มันมีความวิริยอุตสาหะ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาจะได้มาก ได้น้อยก็แล้วแต่ มันก็ยังภูมิใจใจ

เดินจนเหงื่อไหลไคลย้อยนะ วันไหนก็แล้วแต่ไปโดนกระแทบรุนแรงขึ้นมา มันยึดมัน มันกอดรัดพิดเหวี่ยงในหัวใจ สู้มันไม่ได้ เข้าทางจงกรมเลย เดินนะ เดินจงกรม เดินจงกรมจนเหงื่อไหลไคลย้อยนะ พอสติปัญญามันเท่าทันนะ เอ้อ! เบานะ วางหมดใจ

จะวาง จะวางใจความยึดมั่นถือมั่นในใจของตนนะ มันยึดมั่นถือมั่นนะว่าฉันยิ่งใหญ่ ฉันถูกต้อง ฉันดีงาม คนอื่นผิดหมด แล้วเวลามันกระเทือนใจ มันกระทบกระเทือนขึ้นมา มันเป็นพื้น

เป็นไฟขึ้นมาในใจนะ แล้วจะแก้อย่างไร จะไปแก้ที่ไหนก็แก้ไม่ได้

แล้วยิ่งจะประชุมสงฆ์ๆ ประชุมสงฆ์ก็เถียงกันปากเปียกปากแฉะเลย แต่เข้าทางจงกรม เดินจงกรมอย่างกับวิ่งเลย วิ่งไปวิ่งมาๆ จนกว่าสติมันจะเท่าทันแล้ว มันช้าลงได้ๆ แล้วช้าลงได้มันก็เริ่มภูมิใจนะ เอ้อ! ถ้าเมื่อกี้เชื่อมั่นนะ แหกหมด แหกทั้งสองฝ่าย แล้วไม่มีใครได้ผลประโยชน์อะไรเลย มีแต่ความกระทบกระทั่งกัน มีแต่ความผูกพันกัน

เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร แต่นี้กระทบกระทั่งกันไปแล้วมันมีเวรมีกรรมนะ มันผูกพันกันไป มันมีเวรมีกรรมต่อเนื่องกันไป แต่พอเท่าทันมันแล้วนะ เอ้อ! วาง

จะวาง จะวางนะ เราจะวางกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เราจะวาง มันจะไปวางที่ไหน

เวลาพูดนะ กิเลสเป็นอย่างไร จะทำอย่างไรให้ละกิเลสไปได้

มันไม่เหมือนไอ้ทางโลกไง ถ้าทำให้มันจบสิ้นไปๆ ก็จบไป แต่กิเลสมันไม่ยอมให้จบไป ทำแล้วทำเล่าๆ ถึงตรวจสอบซ้ำแล้วซ้ำเล่าไง ซ้ำแล้วซ้ำเล่าละ เวลามันสงบระงับแล้วเดี๋ยวก็คลายออกมา

เวลาสงบขึ้นมาแล้วมันก็มีสุขอยู่พักหนึ่ง เวลาคลายออกมา มาแล้ว ไ้โฮ! มันมีแต่ความเร่าร้อนทั้งสิ้น แล้วมีแต่ความเร่าร้อนทั้งสิ้น แล้วทำอย่างไรให้มันสงบระงับเข้ามาๆ คราวต่อไปกิเลสมันรู้เท่าทันแล้ว มันพลิกมันแปลงขึ้นมา มันยิ่งยากขึ้นไปเรื่อย

การปฏิบัติเริ่มต้นขึ้นมา คนที่ยังทำไม่ได้ขึ้นมา พยายามชวนช่วยขึ้นมา มันก็ทำเป็นตามข้อเท็จจริงขึ้นมา มันก็จะเป็นผลขึ้นมา

เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติแล้วเคยได้แล้ว กิเลสมันรู้ทันแล้ว ต่อไปนะ ยาก ๒ เท่า ๓ เท่า เห็นไหม สัญญานี้ตัวร้ายเลยละ สัญญาความจำได้หมายความว่าเราเคยทำได้อย่างนั้น ได้อย่างนี้ แล้วเราก็จะทำให้มันเป็นอย่างนั้นนะ กิเลสมันนั่งหัวเราะเยาะเลย หลวงตาท่านดำซ้ำด้วย เดินจงกรมไว้อย่างกับหมาตาย

เวลาเราเดินกรรม เวลาคิดว่าตัวเองมีสติปัญญามาก เป็นผู้ที่ฉลาดเฉลียว แต่เวลากิเลสมันพลิกมันแปลง ไม่เท่าทันมันนะ

เวลาเดินจงกรมโง่งอย่างกับหมาตาย เวลาเรื่องของกิเลสนะ แหม! เก่งนัก นี่ว่าจะวางมันใน
วางมันหรือให้มันช็อค ถ้าจะละจะวางให้ได้มันจะต้องมีสติปัญญาเท่าทัน

ไม่มี ๑ ถ้ามีครั้งแรกก็มีครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ ครั้งที่ ๔ มันจะฝืน มันจะอยากขนาดไหน มันจะ
เป็นจะตายอย่างไร สู้กับมัน พอสู้กับมันจนเหงื่อไหลไคลย้อย

คนไม่เห็นใจ คนไม่เห็นการทำงานอะไร พระบรมมาทำอะไร เห็นเดินไปเดินมานะ นั่งสมาธิ
ภาวนา เดินไปเดินมา โอ้ย! ไม่เห็นทำอะไรเลย

ไม่ทำอะไร เอาชนะตนเองให้ได้ เอาชนะหัวใจของตัวเองให้ได้ ถ้าเอาชนะหัวใจของตัวเองได้ แฮ่!
แล้วภูมิใจ เวลาภูมิใจ สมณสาธูป มันเคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไง ถ้ามันชนะตัวเองได้แต่
ละครวไปนะ จะระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ ครวไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสละราชวังออกมา แล้วเวลาไปประพฤติปฏิบัติขึ้นมา
ปัญจวัคคีย์ ๖ ปี อุปัฏฐากอุปถัมภ์อยู่อย่างนั้นนะ ทุกข์ยากลำบากมาขนาดไหน กว่าที่จะเอาชนะได้
แต่ละครวๆ ชนะทีปฏิญาณะของตนนั้นแหละ

ละวางไม่ได้ มีแต่ฟันแต่ไฟทั้งสิ้น ละวางได้เป็นครั้งเป็นครวๆ ระลึกถึงองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นครั้งเป็นครว ระลึกถึงบุญคุณนะ นี่ไง ประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธก็มา
จากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางธรรมวินัยนี้ไว้ๆ เป็นศาสดาของเธอ

คนที่มีอำนาจวาสนาเขาเคารพบูชาของเขา เขาเคารพบูชาของเขาเพราะมีองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า มีศาสดา มีธรรมวินัยเป็นศาสดา เขาทำตามนั้นๆ เรายังเป็นมนุษย์มีพ่อแม่
เหมือนกัน เห็นภัยในวัฏสงสารมาบวชเป็นพระ มีอุปัชฌาย์อาจารย์เหมือนกัน

เวลามีอุปัชฌาย์อาจารย์เหมือนกัน อุปัชฌาย์ท่านก็ยกเข้าหมู่แล้ว เวลาจะประพฤติปฏิบัติ
ขึ้นมาก็อาศัยหมู่ เป็นหมู่เป็นคนะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาจิตใจมันละมันวางของมันได้นะ สุข
อันใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

เวลาจิตมันสงบระงับเข้ามา ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นครวๆ ไปนะ มัน
ซาบซึ้ง มันซาบซึ้งเห็นบุญเห็นคุณไง ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่มี
พระพุทธศาสนา ถ้าไม่มีพระพุทธศาสนา เกิดมาแล้วมันก็เป็นผลของวัฏฏะๆ เชื้อตามๆ กันไป ก็จุ้ง

มือกันไป จะไปตกระหกระเหินอย่างไรมันก็แล้วแต่เวรแต่กรรมของสัตว์

แต่เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ไม่เชื่อใครทั้งสิ้นๆ แล้วเวลาจะฉลาดก็ต้องฉลาดขึ้นมาในใจของเรา

ใจของเรามันเชื่อใคร

กาลามสูตร ศีกษารวบรวมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังครูบาอาจารย์ที่ท่านคอยชี้แนะ แล้วยังไม่เชื่อๆ ถึงเชื่อก็ไม่ได้ผล ความเชื่อแกกเลสไม่ได้ไง เวลาปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา นี่ไง ปัจจัยตัด สันติภูมิโง่เงา กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น เชื่อจากผลการประพฤติปฏิบัติ เชื่อจากสติปัญญาที่สามารถถ่วงได้ เชื่อหัวใจนี้ หัวใจนี้ พุทธะๆ ที่หัวใจนี้

ทุกคนยิ่งใหญ่ๆ ยิ่งใหญ่นักแล้วทำไมไม่เห็นใจของตน ทำไมเอาใจของตนไว้ไม่ได้ ใจของตนทำไมเอาไว้ไม่ได้ เอาไว้ไม่ได้เพราะอะไรละ นี่ไง ก็มีแต่จากนิยายไป เป็นนิยาย เป็นความรู้สึกนึกคิด แต่ไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริง สติ สติจริงๆ สมาธิ สมาธิจริงๆ มันสงบ สงบกันจริงๆ แล้วก็หัวใจจริงๆ ด้วย หัวใจเป็นจริง พุทธะแท้ๆ แล้วจะไปที่ไหน

เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านพูดเลย จะไปอินเดีย จะไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ไง ท่านบอกเลยนะ ในหัวใจของตนพุทธะแท้ๆ เอาที่นี้ๆ ถ้ามันได้ที่นี้ขึ้นมาแล้ว พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วจิตมันสงบระงับเข้ามานี้ละได้

เราจะวางนะ เราจะวางเราจะต้องรู้จักสถานที่ รู้จักจิตของตน รู้จักศีล สมาธิ ปัญญา เวลา มันรู้จักๆ รู้จักที่ไหน รู้จักอ่านหนังสือไหม รู้จักจากคัมภีร์มาไหม รู้จักแต่จำจากครูบาอาจารย์มาไหม แต่นั่นนะ สัญญาทั้งสิ้น

เวลามันเป็นขึ้นมามันเป็นเพราะเราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา นี่ของจริง สติเป็นสติ ก็เท่าทันหมดเลย เอ็งอย่ามาหลอกข้า ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ เอ็งอย่ามาล่อมาลวง รู้ทันหมดนะ นี่ สติมันดี ถ้าคำบริกรรมมันดี มันละเอียดเข้า พอละเอียดเข้านะ เดินจงกรมก็ภูมิใจ นั่งสมาธิก็พอใจว่าจะนั่ง

แต่จิตมันเสื่อมแล้วนะ เติบจนกรรม จิตไปสู่ที่ไหนก็ไม่รู้ มีแต่ร่างกายเปล่าๆ เติบอยู่นี้ หัวใจไปไหนก็ไม่รู้ ทั้งๆ ที่จริงๆ แล้ว รากฐาน ภาวสวะก็อยู่ในใจเรานี้แหละ เพราะเราเติบจนกรรมอยู่เป็น สิ่งมีชีวิต

เราก็คือสิ่งที่มีชีวิตนะ เติบจนกรรมอยู่ จิตก็อยู่กับเรานี้แหละ แต่มันส่งออก ส่งออกไปร้อยแปดพันเก้า ไปในอวกาศ ไปในวัฏฏะ ไปทั่วหมดเลย เห็นไหม เหลือแต่ซาก เหลือซากไว้เติบจนกรรมไป

เวลาเติบจนกรรม เราเสียดสีเขาประจำ ให้อุณหยนต์ๆ สร้างอุณหยนต์ไว้ตัวหนึ่งให้มันเดินแทนเรา ได้ไหม อุณหยนต์มันก็เป็นแค่แร่ธาตุ มันก็ไม่มีชีวิตจิตใจเหมือนกัน

นี่เหมือนกัน แต่เราเป็นคน ศากยบุตรพุทธชินนรุต เป็นพระด้วย เติบจนกรรม นั่งสมาธิภาวนา จิตมันอยู่กับเราหรือเปล่า นี่ไง ถ้าสติปัญญาพร้อมนะ อยู่ชัดเจน พอสติปัญญารู้เท่าทันชัดเจนแล้ว มันจะวาง จะวางแล้ว จะวางสัญญาอารมณ์นั้นให้มันเป็นอิสระเป็นตัวของมันเอง

พอมันเป็นอิสระเป็นตัวของมันเอง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันรู้ในตัวของมันชัดเจนมาก พอมันรู้ในตัวเองชัดเจนมาก มันเกิดธรรมสังเวชใจ สังเวชถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาหลวงตาท่านสิ้นกิเลส กราบแล้วกราบเล่า กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความซาบซึ้งบุญคุณอันนั้น

ถ้าคนถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ถึงรัตนตรัยแล้วนะ มันซาบซึ้งถึงบุญถึงคุณอันนั้น ทั้งๆ ที่ว่า ๒,๐๐๐ กว่าปี ใครเป็นคนสร้างไว้ ใครเป็นคนทำไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ทำไว้ ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้วยังระลึกถึงบุญถึงคุณของท่าน

แล้วเวลาผู้ที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จะเป็นภพชาติใด เราได้สร้างบุญสร้างกรรมของเรา มา เราได้สร้างคุณงามความดีของเรา มา ถ้าเราไม่ได้สร้างคุณงามความดีของเรามานะ ในหัวใจเรา มันจะพังชานมากกว่านี้ ในหัวใจมันไม่เชื่อ

คนที่มันไม่เชื่อเรื่องพระพุทธศาสนา คนที่มันย่ำยี เพราะอะไรละ หัวใจของมันทั้งสิ้น ถ้าหัวใจของมัน ถ้ามันมีเวรมีกรรมต่อกัน ในหัวใจสร้างแต่ความเป็นสิ่งเลวร้ายทั้งสิ้น

แต่ถ้าเป็นคนที่มีอำนาจวาสนา เราจะละจะวาง แล้วเราจะละจะวาง คนที่ศึกษา ศึกษาจาก พระไตรปิฎก แต่เราจะละเราจะวางเรื่องกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจของตน เราจะละจะวางที่ความรู้สึกอันนี้ เราจะละเราจะวางที่หัวใจนี้

แล้วถ้าหัวใจมันละมันวางได้ มันเด่นชัดขึ้นมา พุทฺธะ แล้วพุทฺธะนี้เป็นของเราด้วย ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานของเรามันเด่นชัดขึ้นมา มันเด่นชัดขึ้นมาจากศรัทธาจากความเชื่อของเราแน่ละ จาก บุญจากกุศลของเรา จากการกระทำของเรา

จะวางๆ จะให้หัวใจวาง อารมณ์ที่มันทุกข์มันยาก อารมณ์ที่มันแผดมันเผา วาง วางมันลง พอวางมันลงมันก็เป็นอิสระของมัน จิตเห็นอาการของจิต

วางแล้ววางอะไร พอวางแล้วเดี๋ยวมันก็กลับมาอีก

เวลาทำสมาธิได้ เดี่ยวเจริญแล้วก็เสื่อม เสื่อมแล้วก็เจริญ เวลาเจริญขึ้นมา “โอ้ย! นิพพาน เป็นอย่างนี้เอง”

ไม่ใช่ ไม่ใช่ นิพพานหรอก นิพพานมันต้องมีเหตุมีผลของมัน ธรรมทั้งหลายต้องมาแต่เหตุ มันจะมีเหตุมีผลของมันถ้ามันสงบระงับแล้วถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ ถ้ามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงนะ อันนั้นถึงจะเป็นวิปัสสนา วิปัสสนาการรู้แจ้งในใจของตน เวลารู้แจ้งก็รู้แจ้งในใจอันนั้นนะ

แล้วในใจนั้นมันรู้แจ้งอะไร มันแค่มีสติปัญญา มันแค่วางๆ มันแค่ละและแค่วางสัญญา อารมณ์ของตนเท่านั้น

ถ้ามันละมันวางสัญญาอารมณ์ของตน ถ้าคนที่มีสติปัญญา จิตเห็นอาการของจิต เวลาจิตเห็นอาการของจิต คนที่รู้มันเห็นแตกต่างกัน

เวลาเราทำความเข้าใจว่ามันจะสงบระงับเข้ามา ดูสิ พวกชาวไร่ชาวนาเขาหลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน เขาตรากตรำของเขา เขาทำของเขาเพื่อเมล็ดข้าว เพื่อเศรษฐกิจของเขา เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาก็เพื่อหัวใจของเรา ถ้ามันได้หัวใจขึ้นมา เห็นไหม

คนที่เขาทำไร่ไถนาของเขา หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน ถ้าเขาได้พืชผลของเขา เขาก็เอาไปขายได้

เงินได้สิ่งตอบแทนนั้นมา จิตสงบแล้วๆ ถ้าเราทำความสงบใจเข้ามา เราวางๆ วางสัญญาอารมณ์ จิตเห็นอาการของจิต ถ้าจิตเห็นอาการของจิต มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันได้ผลมา ผลิตผลจากสัมมาสมาธิไง ยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนารู้แจ้ง

ชาวไร่ชาวนาเขาเอาพืชผลของเขาไปแลกเป็นเงินเป็นทองมา ของเรา เราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เราใช้สติปัญญาของเราเอาความรู้แจ้งในใจของเรามา ถ้าเอาความรู้แจ้งในใจของเรามา มันรู้แจ้งในใจของตน วิปัสสนาไปปัญญามันเกิดขึ้น มันแตกต่างกันไหม

ทำไรทำนานะ กว่าจะได้พืชผลทางการเกษตรมาเกือบเป็นเกือบตาย แล้วเอาไปขายให้เขา โกงอีก โกงทั้งความขึ้น โกงทั้งตาชั่ง แล้วพอขายเสร็จแล้ว พืชผลไปแล้วไม่ได้ตั้งค์ อย่างนั้นหรือ

นี่ก็เหมือนกัน ทำความสงบของใจเข้ามาแล้ว ใจสงบระงับเข้ามา จะวางๆ จะวางก็วาง สัญญาอารมณ์ของเราก่อน พอวางสัญญาอารมณ์ของเราแล้วนะ ถ้ามีสติมีปัญญา ถ้ามันเห็นสติ ปฏิฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันตะลึงอึ้งเลย โอ๊ะ! คาดไม่ถึงหรอก คาดไม่ได้

เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราคาดหมายไว้หมดนะ มันจะเป็นอย่างนั้นๆ เวลาไปเจอเข้ามันไม่เป็นอย่างที่คิดสักอย่าง มันเป็นเรื่องที่คาดไม่ถึง คาดไม่ถึง เข้มขัด มันสั้น คาดไม่ถึงหรอก คาดไม่ได้ ภูม้นไม่มี คาดไม่ถึงๆ คาดไม่ถึงแต่รู้แจ้งไง คาดไม่ถึงแต่รู้เองไง รู้เองในหัวใจใจ

นี่จะวางๆ จะวางอะไร เอ็งเคยเห็นกิเลสหรือ เอ็งรู้จักกิเลสของเอ็งหรือ

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระล้างกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วแสดงขึ้นมา ปัญจวัคคีย์เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด เวลาแสดงพระสารีบุตรนะ แสดงพระโมคคัลลานะ เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

ละวางอะไร ก็ละวางกิเลสในใจของแต่ละคนๆ ไปนั่นไง พอละวางกิเลสในใจของแต่ละคนๆ นั้นไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้พยากรณ์ ยอมรับทั้งสิ้น

แล้วเอ็งจะละอะไร เอ็งจะวางอะไร เอ็งรู้อะไร เอ็งเห็นอะไร จะวางอะไร ไม่รู้อะไรทั้งสิ้นเลย ไม่ปากเปียกปากแฉะ ไรที่พูดมานะ โอ้! เอาหนังสือมาอ่านที่ไหนมันก็ได้ เอาหนังสือมาอ่าน

นี่ไง เวลาสังคายนาครั้งที่ ๒ ถึงได้จดจารึกกันมา จดจารึกกันมาแต่ครั้งโบราณขึ้นมา คัมภีร์ขึ้นมามันต้องมีที่เก็บที่เคารพบูชา กราบไหว้บูชากันเลยละ เพราะอะไร เพราะอ่านไม่ออก อ่านไม่ออก อ่านไม่ได้ ดีความไม่เป็น

เวลาเอาจริงเอางังขึ้นมา เอางังขึ้นมามันก็เป็นขึ้นมาในหัวใจนั่นนะ เวลาเป็นขึ้นมาในหัวใจขึ้นมา มันเข้ากันได้กับคัมภีร์อันนั้นเลย เพราะคัมภีร์อันนั้นมันก็ต่อเนื่องเข้ามาเพื่อในใจอันนั้น ถ้าเพื่อในใจอันนั้น พอใจมันเป็นคัมภีร์เสียเอง พระไตรปิฎกในแล้ว พระไตรปิฎกนอกเอาไว้ศึกษาให้ลูกหลานเยาวชนชาวพุทธเราได้ศึกษา

เยาวชนชาวพุทธเราศึกษาค้นคว้าขึ้นมา ศึกษาค้นคว้าขึ้นมามันเป็นสัญญาอารมณฺ์ เป็นความจำทั้งสิ้น นี่ปริยัติ

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปริยัติก็ศึกษาเล่าเรียนมาเพื่อให้แนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้ปฏิบัติไปแล้วไม่ให้เกิดมโนหลัก กิเลสมันหลักขึ้นไปมันก็เป็นศาสดาองค์ใหม่นั้นนะ เป็นศาสดาอีกองค์หนึ่งเลย เวลาที่มันหลงไหลไปแล้ว พระพุทธเจ้ามิ่งกับพระพุทธรูปคนละองค์แล้วกันละ

พระพุทธเจ้าก่อนน้อมถ่อมตน พระพุทธเจ้าภายหลังง่าย เป็นพระธรรมดานี้แหละ เป็นพระที่บิณฑบาตเลี้ยงชีพนี้แหละ นี่พระขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของของเรากับของพวกเอ็งคนละองค์ ไม่เกี่ยวกัน เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เรียบง่าย สอนให้มักน้อยสันโดษ ไม่ได้สอนให้ยิ่งใหญ่อหังการ ให้เหยียบหัวคน ไม่มี ไม่มี ใ้ที่ยิ่งใหญ่เหยียบหัวคนนั่นนะเทวดา

ฉะนั้น พระไตรปิฎกนอก เวลาศึกษายังเป็นอย่างนั้นเลย เวลาศึกษาไปแล้วกิเลสมันไปยึดใรู้มาก เก่งมาก ยิ่งทิฐิมานะสูงจรดฟ้า ยิ่งเรียนมากยิ่งปัญญามาก ยิ่งยิ่งใหญ่มาก ยิ่งเหยียบย่ำเขามาก

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติ ถ้ายิ่งใหญ่ เอ็งก็ต้องเอาตัวเองอยู่ในทางจกกรมสิ ถ้ายิ่งใหญ่ เอ็งก็ต้องเอาจิตเอ็งเป็นสมาธิได้สิ ถ้ายิ่งใหญ่ขึ้นมา เอ็งต้องรู้จริงรู้แจ้งสิ ถ้ารู้แจ้ง รู้แจ้งจบเลย

เป็นพระธรรมดา เป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วซาบซึ้งในบุญคุณอันนั้น แล้วไม่มีอะไรแข่งหน้าแข่งหลัง ไม่มีสิ่งใดที่อหังการ ไม่มี การอหังการ นั้นไร้สาระหมดเลย เพราะมันเป็นแรงขับเคลื่อนของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

แต่ถ้าเป็นแรงของธรรมะนะ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเทศนาว่า การ ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ชาวไร่ชาวนาเขายิ้มแย้มแจ่มใส นี่ใช้น้ำฉันก็มี น้ำการเกษตรก็มี น้ำจะใช้ทำความ สะอาดก็เยอะเยอะไป ทุกอย่างอุดมสมบูรณ์ไปหมด

นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ท่านเป็นธรรมๆ ขึ้นมา ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล มันเป็นสัจจะเป็น ความจริงไง มันไม่ใช่การอหังการไปเหยียบย่ำใคร นี่มันเป็นเรื่องเรียบง่าย เป็นเรื่องเรียบง่ายเพราะ เป็นเรื่องการดำรงชีพไง เป็นเรื่องชีวิตไง เป็นเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของความเป็นอยู่ไง มันไม่ ยิ่งใหญ่ไปไหนเลย เป็นธรรมดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เรียบง่ายอย่างนั้น

ฉะนั้น จะวาง จะวางแล้วนะ เราพยายามเข้ามาที่ใจของเรา ไม่ใช่วางสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราได้บวชมาเป็นพระ อยู่ในร่มเงาขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ร่วมของพุทธะ มีประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ เขาใส่บาตร เขา ทำบุญกุศลของเขา เราบิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้งแล้วเราพยายามชวนชวายของเรา

ปลุกปลอบหัวใจเราขึ้นมา ปลุกปลอบหัวใจเราขึ้นมาให้มันตื่นเรงให้มันอาจหาญ ให้ยิ้มแย้ม แจ่มใสกับทางจงกรม เห็นทางจงกรม ที่นั่งสมาธิแล้ว เออ! ทำได้ สบายๆ

ไม่ใช่เห็นทางจงกรมแล้วสะดุ้งเลย อีกแล้วหรือ ไม่อยากหันหน้าเข้ามาเลย ไม่อยากหันหน้า เข้าหาทางจงกรม ไม่อยากหันหน้าที่ได้โคนต้นไม้เรือนว่าง เปื้อน่ายเต็มที นี่ไง เป็นอย่างนั้นหรือ

ให้ปลุกปลอบหัวใจของเราขึ้นมา ให้เห็นที่โคนไม้ เรือนว่างเป็นที่น่ารื่นเรง สงบสงัด เสียง จิ้งหรีด เสียงแมลงต่างๆ โอ้ย! มันวิเวก มันวิเวกนะ ไม่ใช่มันวังเวงว่าเหว ไม่ใช่

วิเวก รื่นเรง ไม่ใช่ โอ้ย! เหงาหงอย ไม่ใช่ แตกต่าง

ไ้เหงาหงอยนั้นนะกิเลสมันแลบออกมาแล้วละ แต่ถ้ามันเป็นความรื่นเรงนะ โอ้ย! สิ่งที่ยิ่ง สงบสงัด

เวลาหลวงตาท่านพูดไป อยู่คนเดียวนะ เสียงหัวใจมันเต้นตุบตุบๆ

หัวใจเต้น พังเสียงหัวใจเต้น พังเสียงความสงบระงับ พังเสียงสงบสงัดอันนั้น มีความรื่นเริง มีความสุขของเรา นี่ความแท้จริง ธรรมะเป็นธรรมชาติแท้ๆ ธรรมชาติแท้ๆ ที่ไม่ได้ปรุงไม่ได้แต่ง แล้วจิตใจเรารื่นเริงอาภาย อยู่ที่ไหนก็ได้ อยู่คนเดียวก็ได้ มีความสุขของเรา ถ้ามันจะละจะวาง มันมีความรู้สึกอย่างนี้ มีความรู้สึกรื่นเริงอาภาย รื่นเริงนะ แล้วเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาไป ด้วยความสุขความสงบไป

จะละจะวางมันต้องมีสภาวะแวดล้อมที่ดีงาม แล้วเราจะละจะวาง แล้วสภาวะแวดล้อมที่ดีงาม เราเป็นผู้สร้างขึ้นมา เราเป็นผู้สร้างด้วยสติด้วยปัญญาของเรา

มลภาวะของโลก โลกร้อน ผู้ใหญ่เขาเห็นแต่ผลประโยชน์ ผู้ใหญ่เขาเห็นแต่เรื่องเศรษฐกิจ ตอนนี้เด็กๆ ทั้งนั้นเลยที่ออกมาเดินขบวนต่อต้าน บอกว่าต้องการสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่ออนาคตของเขา ไม่ใช่ให้ผู้ใหญ่มาแย่งชิงกันด้วยระบบธุรกิจ แล้วทิ้งแต่สภาวะแวดล้อมที่เลวทรามไว้ให้กับชนรุ่นหลัง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจของเรามีสติมีปัญญา มันจะรักษาสภาวะแวดล้อมในใจของตน สภาวะแวดล้อมที่สงบสงัด อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นพระธรรมดๆ เป็นสิ่งที่สงบสงัด แล้วเราภูมิใจในความเป็นพระธรรมดๆ เรายิน ยินง่าย

ไอ้หัวใจนั้นะ นี่ใจ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ใจ โลกธรรม ๘ ใจ นั้นโมฆบุรุษตายเพราะลาภ โมฆบุรุษแย่งชิงแสวงหาหัวใจเพื่อความยิ่งใหญ่ของตน แล้วได้สิ่งใดมา ได้สิ่งใดมา

มันได้แต่ความรับผิดชอบ ถ้าเป็นพระที่ดีนะ ถ้าเป็นพระที่ดี แล้วความรับผิดชอบเพื่อสภาวะแวดล้อมให้อนุชนรุ่นหลังได้เดินแนวทางนั้นต่อไป ถ้าเป็นพระที่ดี

ถ้าเป็นพระที่เลว เทียบชู้ตริต เทียบทำลายเขา ให้พระผู้น้อยได้เห็นตัวอย่างที่เลวทราม ตัวอย่างที่ไม่เป็นประโยชน์ไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง

เราไม่มองอย่างนั้น เรามองมาที่ในใจของเรา เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธามีความเชื่อได้มาบวช บวชแล้วได้ออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะรักษาสภาวะแวดล้อมของเราด้วยสติด้วยปัญญาของเรา สิ่งใดที่มันสงบสงัด สิ่งใดที่ดีงามขึ้นมา

เราแสวงหาสิ่งนั้นๆ นี่ไง เป็นสภาวะแวดล้อมที่เป็นสัปปายะ

แล้วถ้าจิตใจที่มันดีงาม จิตใจมันจะละมันวางขึ้นมา มันชื่นชม อากาญ กับในสภาวะแวดล้อมที่นั่น แล้วก็หายใจเข้าลึกๆ หายใจออกลึกๆ โธนะ เสียงหัวใจเราเต้นตุบตุบๆ เลยแหละ

ให้ได้ยินเสียงหัวใจตัวเองเต้นด้วยหัวใจที่รื่นเริงนะ ไม่ใช่ว่าตุบตุบๆ แล้ววิ่งหนีเลยนะ ผีหลอกๆ

ผีหลอกก็ผีในใจนี่ไง

หัวใจมันเต้นตุบตุบๆ ผีหลอกๆ

มึงหลอกตัวเองไป ทิ้งรากฐานไป

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพุทธะผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ทุกคนต้องแสวงหาหัวใจของตนให้ได้ เราจะละจะวางกิเลสต้นหาความทะยานอยาก เราต้องมีหัวใจเป็นผู้ละผู้วาง หัวใจของเรา สัมมาสมาธิ จิตสงบตั้งมั่น ระงับแล้ว ดีงามแล้ว แล้วเราค้นคว้าหากิเลสต้นหาความทะยานอยาก แล้วใช้สติปัญญา ภาวนามยปัญญา

ไม่ต้องใช้สัญญา ไม่ต้องใช้เทียบเคียงอะไรทั้งสิ้น พยายามฝึกหัดของตนขึ้นมา วิปัสสนาอ่อนๆ คือการฝึกหัด การฝึกหัด การค้นคว้า การแสวงหา เราก็ฝึกหัดของเราไป เพราะเด็กน้อยมันต้องหัดยืน หัดเดินของมันให้ได้

จิตใจของเรามันต้องตั้งแต่เด็กทารกไว้เดียงสา พยายามค้นคว้าหาหัวใจให้เจอ พอหาหัวใจเจอแล้วนะ ฝึกหัดวิปัสสนา ฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา มันจะเดินได้ วิ่งได้ ยืนได้ พัฒนาตัวเองได้ นี่ไง พระพุทธศาสนาสอนลงที่นี้ไง พระพุทธศาสนา บำบัดตั้ง สันติภูมิโลกให้ดวงใจทุกๆ ดวงใจเป็นผู้ที่สลัดสะบัดกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตนนั้นออกไป

ถ้ามันสะบัดกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตนออกไป พุทธะผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันจะแวววาวขึ้นมากกลางหัวใจของเรา แล้วถ้ามันแวววาวขึ้นมากกลางหัวใจแล้ว มันจะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ละ

สิ่งที่ว่าธรรมะสวยๆ ร้อนๆ ศีล สมาธิ ปัญญามันสวยๆ ร้อนๆ ต่อผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใน ผู้ที่

เคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เพราะเขาได้ลืมนะของธรรม เขาได้ลืมนะ แล้วธรรมอันนี้ ดูหลงตาท่านระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ได้อย่างไร รู้ได้อย่างไร” เพราะอะไร

เพราะว่าเวลาเราไปรู้แล้วมันมหัศจรรย์ สติก็มัน แหม! ทำไมสติมันยอดเยี่ยมอย่างนี้ ทำไมเวลามันโกรธ มันรุนแรง ทำไมสติมันยับยั้งได้หมด เอ๊ะ! พุทโธๆ มันละเอียดเข้ามาได้อย่างไรละเอียดแล้ว อู้ฮู! มันแวววาว อู้ฮู! มันแว้งว้าง มันมหัศจรรย์ในหัวใจ มันคืออะไร แล้วจะไปถามใครจะไปถามพระพุทธรูปที่ไหน นี่ไง ปัจจัตตัง สันติภูมิจิโก

เราฝึกหัดของเรา ถ้าเราฝึกหัดของเรา เราอยู่ที่ไหนก็ได้ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าใจมันเป็นธรรมขึ้นมา มันรื่นเริง มันอาภาหยา เห็นทางจกกรมเป็นที่เคารพบูชา

คุณสิ เวลาหลงตาท่านเล่า เวลาครูบาอาจารย์ท่านไปสิ้นกิเลสที่ไหน ท่านต้องละจากที่นั่นไป มันอภิลักขณ์เห็นบุญเห็นคุณไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี่โค่นต้นโพธิ์ หลวงปู่มนนี่โค่นกระบะบอ อยู่ที่ไหน ไปนั่งอยู่ที่โคนต้นไม้ใด โคนต้นไม้นั้นมีบุญมีคุณกับเรา เราไปอยู่ที่เรือนว่างที่ไหน เรือนว่างนั้นจะมีบุญมีคุณกับเรา เราเคยบิณฑบาตฉันที่ไหน ญาติโยมเขาเคยมีอาหารตกบาตรใส่บาตรของเรา มันระลึกได้ ระลึกได้ทั้งนั้นนะ ถ้ามันเป็นคุณงามความดี

มันไม่ต้องเอาคุณงามความดียิ่งใหญ่มาจากไหนหรอก เอาคุณงามความดีที่ความเป็นอยู่ร่วมกันนี่แหละ แล้วคุณงามความดีที่อยู่ร่วมกัน มันระลึกถึงกัน นี่ไง สังฆะ

เราเกิดมาจากพ่อจากแม่ด้วยกันทั้งสิ้น แล้วมาบวชเป็นพระ มีอุปัชฌาย์อาจารย์เหมือนกัน แล้วมีธรรมวินัยเป็นองค์เดียวกัน มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เราเป็นชาวพุทธไป พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เรามีพระรัตนตรัยเป็นเครื่องอยู่อาศัย เรามีหัวใจที่เบิกบานของเรา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จะวาง จะละ จะวาง จะสิ้นกิเลสไป เราต้องทำให้เป็นสัจจะเป็นความจริงของเรา เป็นปัจจัตตัง สันติภูมิจิโก

ความลับไม่มีในโลก ใครจะชื่นชมขนาดไหนเรื่องของเขา แต่หัวใจของเราสำคัญกว่า เวลาทุกข์ เราทุกข์ของเราคนเดียวนะ นั่งอยู่คนเดียวน้ำตาไหลพราก มีแต่ความเจ็บปวด แล้วเวลาที่มันสุข มันสงบมันระงับขึ้นมา ไม่มีบ้างเลยหรือ

เวลาไปที่ไหนโดนเขาเหยียดหยามดูถูกดูแคลน แล้วศากยบุตรพุทธชินโรสเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้คนเขาชี้หน้า ให้คนเขาสบประมาทอยู่อย่างนั้นหรือ

เราต้องทำของเราขึ้นมาให้มันเป็นความจริงขึ้นมา เป็นความจริงในใจของเราขึ้นมา ไม่แคร์ใดๆ ทั้งสิ้นเลยในสามโลกธาตุ ไร้สาระ หัวใจเรายิ่งใหญ่ ถ้าเขาเห็นผิดโดยทิวฐิมานะของเขาก็กรรมของสัตว์ เราไม่มีสิ่งใดที่จะไปต่อล้อต่อเถียงใครทั้งสิ้น

ถึงเวลาถ้าถึงเวลาของเขา เขารู้ของเขา นั่นถึงเวลาของเขา ถ้าเขาคิดได้ ถ้าเขาคิดไม่ได้ก็กรรมของสัตว์ ไร้สาระ ผลของวิญญะ ใครยิ่งใหญ่ที่จะควบคุมได้

คุณ้ำท่วมสี่ น้ำท่วม เวลาภัยแล้ง เวล่าน้ำหลาก ใครควบคุมมันได้ แล้วใครจะควบคุม กระแสน้ำให้ไปทิศทางเดียวกัน เดี่ยวเถอะ เดี่ยวหิมะละลายหมด คุณ้ำทะเลสูงขึ้นอีกเป็นเมตร แล้วใครจะไปควบคุมมัน

ใครควบคุมใครไม่ได้ทั้งสิ้น ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกนะ ในหัวใจของเรา ถ้ามันเป็นจริงๆ มันเป็นเรื่องที่นี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี้ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ในหัวใจของเรา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา

แต่ถ้ามันไม่มีขึ้นมา ละไม่ได้ วางไม่ได้ มีแต่กิเลสอยู่ในใจ เห็นทางจงกรม ใ้อโฮ! วังหนีเลย เห็นที่นั่งสมาธิภาวนานี้แหงไปหมดเลย เป็นอย่างนั้นหรือ

ถ้าไม่เป็นอย่างนั้น เห็นทางจงกรม เห็นที่นั่งสมาธิภาวนา มันต้องวิ่งวิ่งอาจหาญสี่ มันเป็นที่มันจะฝึกหัดพุทธะขึ้นมา มันจะปลุกปลอบเราขึ้นมา มันจะเป็นความจริงของเราขึ้นมา ถ้าเราทำของเราขึ้นมาได้ นี่ศากยบุตร

เราเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เราบวชมาเป็นพระ เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ชอบอยู่ในที่สงบสงัด ชอบอยู่ในที่ไม่เคลื่อนไหวใดๆ ทั้งสิ้น แล้วเราฝึกหัดหัวใจของเราขึ้นมา ให้มันเป็นความจริงในใจนี้ แล้วมันจะเป็นผู้วางได้จริงๆ จะวาง จะละ จะแก้กิเลส มันต้องมีสถานที่กระทำตามความเป็นจริงขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ เพื่อความเป็นจริงของเรา เอวัง